

*Анотація.* У цій статті ми проаналізували Telegram-канали провідних політичних діячів України, а саме публікацій на тему пандемії COVID-19, визначили частоту згадок цієї теми в публікаціях та їхню тональність. У результаті ми з'ясували, що у Президента України є лише 5 публікацій щодо вакцинації з переважною нейтральною тональністю про вакцинацію та її організацію. У експрезидента України Петра Порошенка 41 публікація з переважною нейтральною тональністю. Найбільше дописів було виявлено у прем'єр-міністра України Дениса Шмигала – 49 дописів з переважною нейтральною тональністю; та экс-прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана – 34 дописи з переважною негативною тональністю щодо організації вакцинації.

*Ключові слова:* Telegram, політична комунікація, вакцинація, COVID-19, дискурс.

## SOURCES

1. Plakhta D. Telegram as a tool for political influence and manipulation. *Теле- та радіожурналістика*. 2020. Вип. 19. С. 88–94.
2. Stieglitz S., Dang-Xuan L. Social media and political communication: a social media analytics framework. *Soc. Netw. Anal. Mining* 3(4), 1277–1291 (2012).
3. Tuja Khaund, Muhammad Nihal Hussain. Mainuddin Shaik & Nitin Agarwal: Telegram: Data Collection, Opportunities and Challenges. *SIMBig 2020: Information Management and Big Data*, pp 513–526.
4. Скалацька О. В., Дезінформація щодо Covid-19 у соціальних мережах. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру* (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 703–705.
5. Denis Shmyhal. Telegram channel. URL: [https://t.me/Denys\\_Smyhal](https://t.me/Denys_Smyhal)
6. Volodymyr Groysman. Telegram channel. URL: <https://t.me/VolodymyrGroysman>

УДК 159.99

## ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СІМ'Ї

*О. В. Маркуш, Ю. В. Кушнір*

*Анотація.* У статті подана інформація про дослідження останніх років у сфері психологічного благополуччя у межах сім'ї. Вплив сімейного стану, сімейних зв'язків, спілкування, сімейних ритуалів, батьківського досвіду, ненормативних сімейних подій, наявності та відсутності дітей, появи новонародженого на рівень психологічного благополуччя та вплив батьківського досвіду на рівень благополуччя дорослих.

*Ключові слова:* благополуччя, щастя, задоволеність життям, сім'я, сімейні відносини.

**Вступ.** Сімейні стосунки відіграють центральну роль у формуванні психологічного благополуччя людини протягом усього життя. Психологічне благополуччя у сім'ї залежить від якості стосунків: ті, хто перебуває в неблагополучному шлюбі, частіше повідомляють про симптоми депресії та погіршення здоров'я, ніж ті, хто перебуває у щасливому шлюбі, тоді як щасливий шлюб може пом'якшити наслідки стресу завдяки більшому доступу до емоційної підтримки.

У дослідженні сімейних ритуалів у Новій Зеландії і їх впливу на благополуччя членів сім'ї було проаналізовано, як люди поведуться у дорослих ролях. Допомога членам своєї сім'ї пов'язана з більш високим рівнем цілеспрямованості, самоприйняття та позитивних стосунків у чоловіків, тоді як загальна допомога іншим пов'язана з вищою метою та самоприйняттям у жінок [1].

Сімейний стан становить значний інтерес у вивченні психологічного благополуччя. Одружені, порівняно з розлученими, овдовілими або ніколи не одруженими, мають вищу мету в житті, причому такі відмінності частково пояснюються соціально-економічними ресурсами [2]. Аналогічно, бути розлученим і ніколи не одруженим негативно відображалось на загальному благополуччі (всі 6 шкал разом узяті), хоча овдовілі та ніколи не одружені жінки повідомляли про значно вищий рівень загального благополуччя, ніж чоловіки в тих самих подружніх групах [3]. Навпаки, самотні жінки досягли кращих результатів, ніж заміжні жінки, щодо рівня автономії та особистісного зростання [4]. Перехід до розлучення або вдівства був пов'язаний із погіршенням благополуччя, особливо для жінок [4], хоча на благополуччя після розлучення вплинув пошук сенсу у своїй діяльності [5]. Підкреслюючи благополуччя як захисний ресурс, люди з вищою самооцінкою та оптимізмом краще адаптувалися до подружніх втрат [6].

Численні дослідження показують, що негативні аспекти близьких стосунків мають сильніший вплив на благополуччя, ніж позитивні аспекти стосунків [7], а попередні дослідження показують, що вплив напруги в шлюбі на здоров'я посилюється з віком [8].

Батьківський досвід тісно пов'язаний із благополуччям дорослих. Батьки, які повідомляли про позитивний досвід роботи зі своїми дорослими дітьми, мали вищий рівень благополуччя, причому такі ефекти були пов'язані з генеративною здатністю середнього віку; інше дослідження виявило відмінності між батьками та бездітними дорослими. Бездітні жінки середнього віку мали вищий рівень благополуччя, якщо вони відчували, що контролюють цю життєву тугу. Також має значення і те, як самі дорослі виховувалися: дорослі, які згадали, що у них були авторитетні, а не авторитарні або незаангажовані батьки, повідомляли про вищий рівень психологічного благополуччя в середньому віці, особливо чоловіки. Ті, хто вважав своїх батьків поблажливими, демонстрували нижчий рівень благополуччя. Те, як діти йшли по життю, також було пов'язано із благополуччям батьків. Ті, чиї діти мали більше проблем, повідомляли про погіршення благополуччя. Крім того, батьки, які вважали, що їхні діти добре адаптовані, повідомляли про вищий рівень благополуччя, хоча досягнення дітей (наприклад, рівень освіти) був менш сильно пов'язаний з їхнім батьківським благополуччям. Цікаво, що батьки, які вважали своїх дітей краще адаптованими, ніж вони самі, мали нижчий рівень благополуччя. Успіх синів сильніше передбачав благополуччя батьків, ніж успіх дочок, хоча особисті порівняння з дочками сильніше передбачали благополуччя батьків, ніж порівняння з синами [9].

Групою американських науковців (C. Rogers, F. Floyd, M. Seltzer, J. Greenberg, & J. Hong, 2008) у праці «Довгостроковий вплив смерті дитини на адаптацію батьків у середньому віці» досліджено ненормативні (незаплановані, несподівані) сімейні події. Було показано, що травма від втрати дитини має тривалі наслідки: майже через 20 років після смерті батьки померлих повідомляли про погіршення самопочуття, більше симптомів депресії та більше проблем зі здоров'ям, ніж батьки, з якими порівнювали. Однак те саме дослідження показало, що одужання від горя було пов'язане з поглибленою метою життя. Дослідження Т. Пудровської в роботі «Батьківство, стрес і психічне здоров'я в пізньому середньому віці і ранній старості» показали, що смерть дитини більш негативно вплинула на благополуччя батька, ніж матері, тоді як, навпаки, повернення дорослої дитини до батьківського дому погіршувало благополуччя матері, а не батька. Догляд за старіючими батьками пов'язували зі зміною симптомів депресії, але такі ефекти були зменшені у дочок з більш високим рівнем володіння навколишнім середовищем. Бути братом або сестрою дорослої людини з психічними захворюваннями пов'язано з меншим благополуччям [9].

Перевага шлюбу для суб'єктивного благополуччя здебільшого пояснюється зв'язком шлюбу з вищим сімейним доходом, більшою міжособистісною довірою, більшою комунікабельністю та меншим почуттям ізоляції, неприязні та відчуження. Ця перевага не тільки незмінна щодо статі, але й раси. Незалежно від того, чоловік це чи жінка, меншість чи більшість, шлюб пов'язаний із покращенням якості життя [10].

Шлюб пов'язаний і з вищим фінансовим благополуччям, принаймні з погляду річного доходу (Antonovics & Town, 2004). Одружені також отримують користь від більшої комунікабельності, частіше спілкуючись із родичами, друзями та сусідами. Протягом більшої частини історії людства шлюб залишався унікальним способом додавання інших членів сім'ї до мережі родичів (Coontz, 2005). Отже, одружені особи з більшою ймовірністю будуть залучені до взаємопов'язаних соціальних зв'язків. Багато дослідників у сфері сім'ї вважають, що одруження захищає від почуття самотності та ізоляції (Stack, 1998) [11].

У всіх галузях знань дослідження показали руйнівні наслідки COVID-19, одним із них є вплив на фінансовий стрес і благополуччя сімей. Кризи є провісниками фінансового стресу сімей, оскільки вони викликають зміни в доходах і негативні почуття, як-то страх і демотивацію, які впливають на благополуччя. Майже всі країни запровадили обмеження та заходи для зменшення поширення COVID-19, серед яких соціальна ізоляція, дистанційна робота та загальний карантин, із різкими соціально-економічними наслідками. Окрім макроекономічних наслідків, сім'ї відчували вплив на мікроекономічному рівні у своєму повсякденному житті,

додавши до психологічних ефектів, які в кінцевому підсумку впливають на їхнє загальне та фінансове благополуччя. Португальські науковці проаналізували фінансовий і соціальний вплив COVID-19 на сім'ї, які продемонстрували усвідомлення серйозності ситуації з основним почуттям страху перед безробіттям у майбутньому та рівнем мотивації, який загалом низький або нульовий, незважаючи на те, що майже всі респонденти мають стабільну роботу. Це дослідження показало, що криза вплине на їхнє теперішнє та майбутнє фінансове становище, а соціальна та економічна невизначеність в сім'ях є очевидною. Результати підтвердили припущення запропонованої теоретичної моделі, оскільки сім'ї відчують фінансовий стрес, що змушує їх замислюватися, чи вистачить їхніх ресурсів, щоб відповісти на це, через сприйняття впливу на їхні доходи та нормальні витрати, де зміни впливають на їхнє самопочуття. Негативні наслідки залежатимуть від тривалості пандемії та здатності суспільства загалом швидко реагувати. Отримані результати дозволяють зробити висновок, що пандемічна криза більшою чи меншою мірою спричинила фінансовий стрес у сім'ях та викликала почуття страху та демотивації як наслідки загального карантину. Емпіричні дані також показують, що ці ефекти тісно пов'язані зі сприйняттям рівня їхнього благополуччя [12].

Метою іншого дослідження був аналіз самопочуття осіб, які народили дитину протягом останнього року, та порівняння їхнього самопочуття з тими, хто мав дітей раніше, і з бездітними особами. Вибірка становила 2008 респондентів (81 % жінок), які брали участь в онлайн-опитуванні. Респонденти оцінили свою задоволеність життям, позитивний і негативний вплив і процвітання за два періоди, що охоплюють один рік. 102 респонденти пережили пологи між двома проміжками часу, 673 мали дітей раніше, а 1 233 не мали дітей. Результати показують, що задоволеність життям зросла між двома часовими проміжками у підвибірці осіб, які мали дитину протягом попереднього року; вони також мали вищу задоволеність життям порівняно з іншими батьками та бездітними. Між групами не було різниці в афективному самопочутті та процвітанні. Однак у батьків, у яких з'явилася новонароджена дитина, спостерігалось зниження процвітання. Пологи – це складна і стресова подія, і реакція батьків на неї також може бути складною. Це дослідження показує, що пологи мають дещо різний вплив на різні показники самопочуття. Як дуже цінна подія, пологи спочатку можуть мати позитивний вплив на суб'єктивне благополуччя, оскільки це означає досягнення соціально важливої мети. Однак це може одночасно створювати проблеми для молодих батьків в інших сферах благополуччя, як-то компетентність або якість інтимних стосунків. Нижчий рівень процвітання батьків після пологів також може відображати зв'язок між процвітанням і психічним здоров'ям. Відомо, що деякі батьки стикаються з проблемами психічного здоров'я у відповідь на пологи. Тому нижчий розквіт може свідчити про необхідність підтримки деяких батьків під час вагітності та після пологів. Втручання, спрямовані на підвищення процвітання батьків і матерів у цей період, можуть сприяти більш здоровій адаптації до цієї життєвої події [13].

Пронатальні норми існують у різних країнах різною мірою. Залежно від сили пронаталізму, дорослі, які залишаються бездітними, можуть зазнати негативних санкцій, які вплинуть на їхнє щастя та задоволеність життям. Ці ідеї були перевірені на бездітних респондентах із 36 країн у двох хвилях Всесвітнього дослідження цінностей (1994–1999 та 1999–2004 роки). Бездітні дорослі нещасніші та менш задоволені, якщо вони живуть у країнах із високим рівнем пронаталізму, ніж в інших країнах. Негативний зв'язок між бездітністю та задоволеністю життям більший для бездітних людей у сильно пронаталістських країнах, які мають народжуваність нижче рівня заміщення або низькі або середні бали за індексом людського розвитку, ніж у сильно пронаталістських країнах із народжуваністю на рівні або вище чи високим рівнем індексу людського розвитку. Результати показують важливість врахування контекстуальних факторів на національному рівні для розуміння психічного благополуччя бездітних людей [14].

У літературі надано вагомі докази позитивного зв'язку між сімейним харчуванням і благополуччям. Використовуючи дані проекту Happy Family Kitchen II, було досліджено зв'язки між практикою сімейного харчування, часом та якістю сімейного спілкування та благополуччям у Гонконгу. Результати дослідження показали, що частота сімейних трапез позитивно пов'язана із функціонуванням сім'ї, сімейними зв'язками, психосоціальним благополуччям,

позитивними соціальними навичками, залученістю в школі та схильністю до здорового харчування, а також обернено пропорційно пов'язана із симптомами депресії, погіршенням психічного здоров'я, проблемною соціальною поведінкою та нездоровою харчовою поведінкою. Сімейна трапеза та приготування їжі безпосередньо впливають на здоров'я сім'ї, щастя та гармонію, суб'єктивне щастя, а також психічну та фізичну якість життя через вплив на якість сімейного спілкування. Сімейні прийоми їжі надають можливості для сімейної взаємодії, дозволяючи членам сім'ї мати взаємну підтримку, обмін інформацією, вираження емоцій, батьківське керівництво та спостереження за дитиною. Крім того, було виявлено, що час сімейного спілкування був слабшим посередником цих ефектів. Ці результати підкреслюють значення якості, а не кількості сімейного спілкування у сприянні благополуччю.

Опитування щодо методів сімейного спілкування та благополуччя в Гонконгу показало, що сімейне спілкування віч-на-віч тісно пов'язане з кращим сімейним здоров'ям, щастям і гармонією, але методи інформаційно-комунікаційних технологій, як-от електронна пошта, обмін миттєвими повідомленнями і сайти соціальних мереж – ні (Wang et al., 2015). Ці результати свідчать про те, що традиційна форма сімейного спілкування (наприклад, спілкування віч-на-віч під час сімейних обідів) залишається основною платформою для сімейних зв'язків і сприяє благополуччю.

Практика сімейного харчування може дати недостатньо використану можливість покращити благополуччя членів сім'ї. Майбутні дослідження сімейних трапез повинні перевірити, чи є ці моделі послідовними в інших культурах і спільнотах [15].

**Висновки.** Наше дослідження, ґрунтоване на аналізі наукових джерел останніх років, висвітлює фактори, які демонструють важливу роль сімейних взаємовідносин, сімейного стану, сімейних зв'язків, спілкування, ритуалів, батьківського досвіду, ненормативних сімейних подій, наявності та відсутності дітей, появи новонародженого та вплив батьківського досвіду на рівень благополуччя дорослих. Сімейні зв'язки та сімейні ритуали безпосередньо пов'язані із благополуччям як у підлітковому, так і в середньому віці. Одружені порівняно з розлученими, овдовілими або ніколи не одруженими мають вищу мету в житті. Бути розлученим і ніколи не одруженим негативно відображається на загальному благополуччі. Статус розлученого або вдівця негативно впливає на благополуччя, особливо для жінок. Негативні аспекти стосунків мають сильніший вплив на благополуччя, ніж позитивні аспекти, а вплив напруги в шлюбі на здоров'я посилюється з віком. Батьки, які мають позитивний досвід взаємодії зі своїми дорослими дітьми, мають вищий рівень благополуччя. Бездітні жінки середнього віку мають вищий рівень благополуччя, якщо вони відчувають, що контролюють свою тугу. Смерть дитини негативно впливає на благополуччя батька, ніж матері, тоді як, навпаки, повернення дорослої дитини до батьківського дому погіршує благополуччя матері, а не батька. Водночас одужання від горя втрати пов'язане з поглибленою метою життя. Шлюб пов'язаний із вищим сімейним доходом, більшою довірою, комунікабельністю, меншим почуттям ізоляції та з покращенням якості життя. У пронаталістських країнах негативний зв'язок між бездітністю та задоволеністю життям сильніший для бездітних людей. Існує негативний зв'язок між бездітністю та задоволеністю життям для бездітних людей у сильно пронаталістських країнах, що впливає на розуміння благополуччя бездітних людей. Сімейні ритуали та сімейне спілкування пов'язане з кращим сімейним здоров'ям, щастям, гармонією і психологічним благополуччям. Пандемічна криза COVID-19 спричинила фінансовий стрес у сім'ях та викликала тривогу як наслідок загального карантину, що тісно пов'язано з благополуччям.

Краще розуміння теми може значною мірою сприяти вживанню заходів до покращення психологічного благополуччя, саме так забезпечуючи здорове та щасливе суспільство.

*Abstract.* This article provides information on research of recent years in the field of psychological well-being within the family. The influence of marital status, family relationship, communication, family rituals, parental experience, abnormal family events, the presence and absence of children, the appearance of a newborn on the level of psychological well-being and the influence of parental experience on the level of well-being of adults.

*Keywords:* well-being, happiness, life satisfaction, family, family relationships.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Crespo C., Kielpikowski M., Pryor J. & Jose P. E. Family rituals in New Zealand families: Links to family cohesion and adolescents' well-being. *Journal of Family Psychology*. 2011. № 25(2). P. 184–193. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0023113>
2. Bierman A., Fazio E. M., Milkie M. A. A multifaceted approach to the mental health advantage of the married: assessing how explanations vary by outcome measure and unmarried group. *Journal of Family Issues*. 2006. № 27. P. 554–582. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X05284111>
3. Shapiro A., Keyes C. L.M. Marital Status and Social Well-Being: Are the Married Always Better Off? *Soc Indic Re*. 2008. № 88. P. 329–346. URL: <https://doi.org/10.1007/s11205-007-9194-3>
4. Marks N. F., Lambert J. D. Marital status continuity and change among young and midlife adults – Longitudinal effects on psychological well-being. *Journal of family issues*. November 1998. Volume 19. Issue 6. P. 652–686. DOI: [10.1177/019251398019006001](https://doi.org/10.1177/019251398019006001)
5. Bevvino D. L., Sharkin B. S. Divorce adjustment as a function of finding meaning and gender differences. *Journal Divorce Remarriage*. 2003. № 39. P. 81–97. DOI: [https://doi.org/10.1300/J087v39n03\\_04](https://doi.org/10.1300/J087v39n03_04)
6. Montpetit M. A., Bergeman C. S., Bisconti T. L., Rausch J. R.: Adaptive change in self-concept and well-being during conjugal loss in later life. *Int Journal Aging and Human Development*. 2006. № 63. P. 217–239. DOI: <https://doi.org/10.2190%2F86WW-652A-M314-4YLA>
7. Rook K. S. The health effects of negative social exchanges in later life. *Generations*. 2014. № 38. P. 15–23.
8. Liu H., & Waite L. Bad marriage, broken heart? Age and gender differences in the link between marital quality and cardiovascular risks among older adults. *Journal of Health and Social Behavior*. 2014. № 55. P. 403–423. DOI: [10.1177/0022146514556893](https://doi.org/10.1177/0022146514556893)
9. Ryff C. D. Psychological Well-Being Revisited: Advances in the Science and Practice of Eudaimonia. *Psychotherapy and Psychosomatics*. 2014. № 83. P. 10–28. DOI: <https://doi.org/10.1159/000353263>
10. DeMaris A., Oates G.: The Trajectory of Subjective Well-Being: A Partial Explanation of the Marriage Advantage. *Journal of Family Issues*. July 1, 2021. Volume 43, issue 6, P. 1650–1668. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X211030033>
11. Christian Hoellger, Sabrina Sommer, and Heike M. Buhl Intergenerational Value Similarity and Subjective Well-Being. *Journal of Family Issues*. November 1, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X211054470>
12. Margarida Rodrigues, Rui Silva, and Mário Franco COVID-19: Financial Stress and Well-Being in Families. *Journal of Family Issues*. December 4, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X211057009>
13. Andreja Brajša-Žganec, Marija Džida, Tihana Brkljačić, Ljiljana Kaliterna Lipovčan, and Lana Lučić The Well-Being of Parents in the Year After Childbirth. *Journal of Family Issues*. May 2, 2022. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X221096799>
14. Kimiko Tanaka, Nan E. Johnson Childlessness and Mental Well-Being in a Global Context. *Journal of Family Issues*. June 2016. Volume 37, Issue 8. P. 1027–1045. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X14526393>
15. Henry C. Y. Ho, Moses Mui, Alice Wan, Carol Yew, Tai Hing Lam, Sophia S. Chan, Sunita M. Stewart: Family Meal Practices and Well-Being in Hong Kong: The Mediating Effect of Family Communication. *Journal of Family Issues*. September 15, 2018. Volume 39, issue 16. P. 3835–3856. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X18800787>

УДК 811.111'255.4'36'42:687.01

## СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАПИСІВ НА ОДЯЗІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ МОДИ

*А. М. Мартинюк, Н. В. Стрюк*

**Анотація.** У статті на матеріалі англійської мови проаналізовано структурно-граматичні особливості написів на одязі відомих брендів. Методологічною основою роботи є структурно-граматичний аналіз, що дає можливість систематизувати, класифікувати лінгвістичний матеріал, виявити частотність певних структурних типів та інтерпретувати їхні особливості. У результаті дослідження виділено основні підгрупи відповідно до ярусів мови, визначено продуктивні структурні моделі та граматичні особливості текстових принтів на вбранні в англійськомовному дискурсі моди.

**Ключові слова:** написи на одязі, граматичні особливості, структура, дискурс моди.

**Вступ.** Одяг захищає тіло людини від негативного впливу навколишнього середовища та виконує естетичну і комунікативну функції – створює образ людини, демонструючи її соціальний статус, рід занять, професію, належність до певної групи тощо. Великої популярності останнім часом набуває одяг із написами, який не лише формує загальне враження про людину, а й дозволяє зрозуміти її вподобання, цінності та переконання. Такі тексти на вбранні дотепер не ставали предметом комплексних мовознавчих розвідок. Відповідно, виникає по-